

142

ZÁKON

ze dne 21. prosince 1970

o devizovém hospodářství

Federální shromáždění Československé socialistické republiky se usneslo na tomto zákoně:

§ 1

V zájmu plánovitého rozvoje československé účasti na mezinárodní dělbě práce a rozvoje zahraničního obchodu, k zajištění plynulého platebního styku se zahraničím a k ochraně československé měny se v souladu se záměry státní hospodářské politiky vyjadřované státními plány rozvoje národního hospodářství upravuje tímto zákonem devizový monopol Československé socialistické republiky, jakož i práva a povinnosti účastníků devizově právních vztahů.

Státní devizový monopol**§ 2**

Vláda Československé socialistické republiky řídí devizové hospodářství a prostřednictvím federálního ministerstva financí dohlíží na provádění devizového monopolu Československé socialistické republiky.

§ 3

Za provádění devizového monopolu Československé socialistické republiky odpovídá Státní banka československá.

§ 4

Státní banka československá vypracovává ve spolupráci s příslušnými federálními orgány a orgány republik návrh devizového plánu v souladu se záměry státního plánu rozvoje národního hospodářství a zabezpečuje realizaci a kontrolu schváleného devizového plánu.

Vymezení pojmů**§ 5**

Ve smyslu tohoto zákona

- a) se valutami rozumějí bankovky, státopvky a všechny druhy oběžných mincí cizích států a devizami veškeré druhy výplat na zahraniční místa, jakož i platební dokumenty znějící na cizí měnu (směnky, šeky, akreditivy, poukázky apod.),
- b) zlatem se rozumí zlato ve stavu nezpracovaném nebo v polotovarech, a obsahují-li více než 5 % ryzího zlata, také směsi, slitiny, zlomky a zlaté mince,
- c) cennými papíry se rozumějí akcie a jiné dokumenty zakládající účast na majetku (podílové listy, certifikáty aj.), dílčí dluhopisy (dluhopisy státních a jiných veřejných půjček, zástavní listy, dluhopisy bank, průmyslových podniků aj.), jakož i dividendové a úrokové kupóny a talóny; zahraničními cennými papíry jsou cenné papíry, které jsou splatné nebo byly vydány v zahraničí,
- d) devizovými prostředky se rozumějí valuty a devizy [písm. a)], zlato [písm. b)] a zahraniční cenné papíry [písm. c)].

§ 6

- (1) Devizovými tuzemci jsou fyzické osoby, které mají v tuzemsku bydliště nebo se zde alespoň po dobu jednoho roku zdržují, dále českoslovenští státní občané, kteří se zdržují v zahraničí se souhlasem příslušných státních orgánů a rodinní příslušníci takových osob, které se s nimi v zahraničí zdržují, jakož i osoby právnické, které mají v tuzemsku své sídlo. Jiné fyzické a právnické osoby jsou devizovými cizozemci.
- (2) Prováděcí předpis stanoví:
 - a) kdy se nepovažují za devizové tuzemce
 - aa) fyzické osoby, i když se v tuzemsku zdržují déle než jeden rok a právnické osoby, které zde mají své sídlo;
 - bb) českoslovenští státní občané, i když se zdržují v zahraničí se souhlasem příslušných státních orgánů;
 - b) která ustanovení tohoto zákona se nevztahují na československé státní občany zdržující se přechodně v zahraničí.

Obchod s devizovými prostředky

§ 7

Obchodovat s devizovými prostředky a provádět platební styk se zahraničím je oprávněna Státní banka československá, jakož i peněžní ústavy a organizace, které tím Státní banka československá pověří. Státní banka československá stanoví podmínky, za kterých tyto peněžní ústavy a organizace nakupují a prodávají devizy, valuty a zlato.

§ 8

Peněžní ústavy, oprávněné obchodovat všemi devizovými prostředky a provádět platební styk se zahraničím, jsou devizovými bankami. Peněžní ústavy a jiné organizace, oprávněné k plnění některých úkolů devizových bank, jsou devizovými místy. Devizové banky a devizová místa jsou povinny postupovat podle pokynů, které Státní banka československá pro obchod s devizovými prostředky vydá a nabídnout jí v rozsahu, který jim určí, k odkupu devizové prostředky, jež podle svého oprávnění získaly.

§ 9

Provádět platy do zahraničí a přijímat úhrady ze zahraničí jinak než prostřednictvím devizových bank, jakož i obchodovat s devizovými prostředky, není-li jednou ze smluvních stran devizová banka nebo devizové místo, oprávněné k obchodování s devizovými prostředky podle § 7, je dovoleno jen v případech, které stanoví prováděcí předpis.

Dovoz a vývoz hodnot

§ 10

Dovoz valut, platebních dokumentů znějících na cizí měnu, zlata, cenných papírů, depozitních potvrzení, vkladních knížek a životních pojistek znějících na cizí měnu je volný.

§ 11

Vývoz valut, platebních dokumentů znějících na cizí měnu, zlata, cenných papírů, depozitních potvrzení, vkladních knížek a životních pojistek znějících na cizí měnu, jakož i plných mocí k nakládání s majetkovými hodnotami nacházejícími se v zahraničí, je dovolen jen s povolením Státní banky československé. Povolení není třeba k vývozu hodnot, jež nejsou povinni devizoví tuzemci nabídnout k odkupu vůbec, popřípadě jež nebyly devizovou bankou odkoupeny (§ 16).

§ 12

Dovoz a vývoz československých peněz a platebních dokumentů znějících na československou měnu, jakož i vkladních knížek znějících na československou měnu, je dovolen jen s povolením Státní banky československé.

§ 13

Podmínky dovozu a vývozu hodnot uvedených v § 11 a 12, popř. úlevy z těchto ustanovení a částky, do kterých lze tyto hodnoty dovážet a vyvážet bez povolení, stanoví prováděcí předpis.

Úhrady do zahraničí a soustředění deviz

§ 14

- (1) Konat platy do zahraničí v jakékoli měně je dovoleno jen s povolením Státní banky československé.
- (2) Povolení podle odstavce 1 není třeba:
 - a) k platům souvisejícím s prováděním mezinárodního obchodu, mezinárodní dopravy a mezinárodního zasilatelství; podmínky, za nichž lze tyto platy konat, stanoví Státní banka československá v dohodě s federálním ministerstvem zahraničního obchodu;
 - b) k ostatním platům, nepřesahuje-li plat částku stanovenou pro jednotlivé druhy platů Státní bankou československou, jakož i k platům, které stanoví prováděcí předpis.

- (3) Ustanovení předcházejících odstavců platí obdobně pro prodej valut a deviz devizovým tuzemcům devizovými bankami a devizovými místy.

§ 15

- (1) Devizoví tuzemci jsou povinni:

- a) pečovat o ochranu svých pohledávek vůči devizovým cizozemcům a ostatních hodnot, nacházejících se v zahraničí, s nimiž je podle tohoto zákona dovoleno nakládat jen s povolením Státní banky československé (§ 18) a dbát o to, aby jim byly uhrazeny platem do tuzemska jejich pohledávky vůči devizovým cizozemcům ihned po splatnosti, a to ve měně, na kterou zní pohledávka, popř. ve měně, kterou devizová banka s nimi dohodne. Je-li splatnost podmíněna výpovědí, jsou povinni tyto pohledávky bez odkladu vypovědět;
- b) nabídnout devizové bance k odkupu nejpozději do 15 dnů po nabytí nebo po návratu do tuzemska anebo poté, kdy se stali devizovými tuzemci, valuty, zlato a platební dokumenty znějící na cizí měnu;
- c) zpeněžit na výzvu Státní banky československé způsobem jí stanoveným zahraniční cenné papíry.

- (2) Devizová banka má právo odkoupit podle podmínek pro obchod devizami, valutami a zlatem hodnoty, které jí byly nabídnuty podle ustanovení odstavce 1 písm. b), jakož i částky uhrazené ve prospěch devizových tuzemců dobropisem v cizí měně na účtu u jejího zahraničního dopisovatele anebo převzít k inkasu platební dokumenty, znějící na cizí měnu a valuty.

- (3) Výjimky z povinností stanovených v odstavci 1 upravuje prováděcí předpis.

§ 16

- (1) Státní banka československá stanoví, které hodnoty [§ 15 odst. 1 písm. b)] nejsou devizoví tuzemci povinni nabídnout k odkupu buď vůbec nebo do určité výše. S hodnotami, jež nejsou devizoví tuzemci povinni nabídnout k odkupu vůbec, popřípadě jež nebyly devizovou bankou odkoupeny, mohou devizoví tuzemci nakládat volně.
- (2) Státní banka československá může povolit na žádost úlevy z povinností uložených v § 15 odst. 1 písm. a) a b) a je oprávněna stanovit podmínky nakládání s těmito hodnotami.
- (3) Státní banka československá může rovněž povolit, aby došlá devizová úhrada nebo její část byla převedena na účet devizového tuzemce zřízený u devizové banky a vedený v cizí měně, anebo aby na takový účet bylo převedeno inkaso platebního dokumentu znějícího na cizí měnu nebo jeho část. Vlastník účtu může zůstatek účtu nebo jeho část buď převést na stejný účet jiného devizového tuzemce nebo jej zpeněžit u devizové banky. Se souhlasem Státní banky československé může vlastník účtu zůstatku účtu nebo jeho části použít v zahraničí.

§ 17

U devizových bank mohou být zřízeny účty devizových cizozemců (cizozemské účty). Z vkladu na cizozemském účtě, vzniklého poukazem nebo složením cizí měny, může vlastník účtu v této měně konat kdykoliv volně platy do zahraničí. Jinak platí o dobropisech na cizozemský účet otevřený z příkazu devizového cizozemce a o dispozicích se zůstatkem takového účtu podmínky dohodnuté s bankou vedoucí účet.

Nakládání s hodnotami

§ 18

- (1) S pohledávkami devizových tuzemců vůči devizovým cizozemcům, s jejich nemovitostmi a majetkovými účastmi v zahraničí, s jejich zahraničními cennými papíry a s cennými papíry uloženými v zahraničí, s jejich nároky na dědictví nebo odkaz v zahraničí, jakož i s cennými papíry devizových cizozemců, které jsou v úschově devizových tuzemců a s tuzemskými nemovitostmi devizových cizozemců je dovoleno nakládat jen s povolením Státní banky československé.
- (2) Povolení není zapotřebí, jde-li o nakládání s hodnotami uvedenými v odstavci 1 pro případ smrti, dále o nakládání s hodnotami, které byly zproštěny nabídkové povinnosti vůbec nebo nebyly devizovou bankou odkoupeny (§ 16). Další případy, u nichž se povolení nevyžaduje, stanoví prováděcí předpis.

§ 19

- (1) Devizoví tuzemci smějí jen s povolením Státní banky československé:
 - a) platit v tuzemsku devizovým cizozemcům nebo komukoliv v jejich prospěch nebo z jejich majetku;
 - b) vstupovat v závazky, z kterých vzniká povinnost peněžního plnění vůči devizovým cizozemcům anebo uznávat peněžní závazky vůči nim, jakož i sjednávat výměnné obchody;*)
 - c) převádět smluvně na devizové cizozemce tuzemské nemovitosti a cenné papíry, jakož i práva nehmotná, jako autorská, nakladatelská, patentní, známková, z chráněných vzorů, z vynálezů apod., přenechat jim tato práva k využití a udělovat oprávnění k výrobním postupům.
- (2) V povolení Státní banky československé ke vstupu v závazek podle odstavce 1 písm. b) může být vysloveno, že toto povolení platí zároveň jako povolení k platu do zahraničí podle § 14, popř. k platu podle odstavce 1 písm. a).
- (3) Prováděcí předpis stanoví, ve kterých případech se povolení nevyžaduje.

§ 20

- (1) Devizoví tuzemci smějí jen s povolením federálního ministerstva financí sjednávat zahraniční finanční účasti na tuzemských podnicích nebo se finančně účastnit na podnikání v zahraničí.
- (2) Má-li finanční účast dosah pouze pro území České socialistické republiky nebo Slovenské socialistické republiky, udělí federální ministerstvo financí povolení podle odstavce 1 po projednání s ministerstvem financí republiky. Dotýká-li se finanční účast zájmů obou republik, projedná federální ministerstvo financí udělení povolení podle odstavce 1 s ministerstvy financí republik.
- (3) Jde-li o účast související s prováděním mezinárodního obchodu, mezinárodní dopravy a mezinárodního zasilatelství, uděluje devizovým tuzemcům povolení federální ministerstvo zahraničního obchodu v dohodě s federálním ministerstvem financí.
- (4) Povolení ve smyslu odstavců 1 až 3 nenahrazuje devizová povolení Státní banky československé, pokud je jich podle tohoto zákona třeba.

Devizová evidence a devizový dohled

§ 21

- (1) Devizoví tuzemci jsou povinni ohlásit do devizové evidence:
 - a) hodnoty uvedené v § 18 odst. 1;
 - b) závazky vůči devizovým cizozemcům;
 - c) cenné papíry a tuzemské nemovitosti, jejichž vlastníky jsou devizoví cizozemci;
 - d) změny týkající se práv, závazků a hodnot podrobených ohlašovací povinnosti, jakož i jejich zánik;
 - e) právní spory a úřední řízení dotýkající se hodnot podrobených ohlašovací povinnosti a nehmotných práv v poměru k zahraničí.
- (2) Hlášení cenných papírů a tuzemských nemovitostí [odstavec 1 písm. c)] a jejich změn podávají devizoví tuzemci, kteří je pro cizozemské vlastníky spravují nebo mají v úschově.

§ 22

Devizovou evidenci vede Státní banka československá. Lhůty pro hlášení, způsob hlášení a případy, na které se ohlašovací povinnost podle ustanovení § 21 nevztahuje, jakož i úlevy z ohlašovací povinnosti stanoví prováděcí předpis.

§ 23

Státní banka československá dohlíží, zda a jak devizoví tuzemci plní povinnosti uložené jim tímto zákonem a předpisy jej provádějícími. Devizoví tuzemci jsou povinni na její výzvu podat jí i jiná než v § 21 uvedená hlášení, zprávy a vysvětlení o okolnostech přímo i nepřímo závažných z hlediska devizového hospodářství, jakož i předložit potřebné doklady.

Devizová kontrola při vývozu a dovozu

§ 24

Kontrolu zachování ustanovení tohoto zákona o dovozu a vývozu hodnot (§ 10 až 12) a jej provádějících předpisů vykonávají celní orgány, které jsou v této své působnosti oprávněny provádět vnější i vnitřní prohlídky zavazadel, dopravních prostředků, listovních a jiných zásilek, jakož i osobní prohlídky; zároveň mohou od kontrolovaných osob vyžadovat potřebná vysvětlení.

§ 25

Při provádění prohlídek musí být šetřeno ústavních a jiných zákonných předpisů o ochraně svobody osobní a tajemství listovního.

§ 26

- (1) Celnice přijímají od cestujících do zahraničí na jejich vlastní náklad do úschovy hodnoty, k jejichž vývozu nemají povolení. Podmínky úschovy se řídí ustanoveními občanského zákoníku.

- (2) Jestliže cestující neuplatní právo na vydání předmětu úschovy do jednoho roku od přijetí celníci, právo na vydání zaniká a předmět úschovy případně státu.

§ 27

Přestupky proti devizovému hospodářství

Kdo jedná proti předpisům tohoto zákona tím, že

- a) koná nebo přijímá platy anebo obchoduje s devizovými prostředky proti ustanovení § 9;
- b) proti ustanovení § 11 a 12 vyvází valuty, platební dokumenty, zlato, cenné papíry, depozitní potvrzenky, vkladní knížky, životní pojistky znějící na cizí měnu a plné moci k nakládání s majetkovými hodnotami v zahraničí, anebo dováží nebo vyvází československé peníze, platební dokumenty a vkladní knížky znějící na československou měnu;
- c) nesplní povinnost převést do tuzemska pohledávky vůči zahraničí podle § 15 odst. 1 písm. a) nebo povinnost nabídkovou podle § 15 odst. 1 písm. b) anebo nesplní výzvu ke zpeněžení zahraničních cenných papírů podle § 15 odst. 1 písm. c);
- d) proti ustanovení § 18 odst. 1 nakládá s pohledávkami vůči zahraničí, s nemovitostmi a majetkovými účastmi v zahraničí, se zahraničními cennými papíry a s cennými papíry uloženými v zahraničí, jakož i s nároky na dědictví nebo odkaz v zahraničí;
- e) proti ustanovení § 18 odst. 1 nakládá s cennými papíry devizových cizozemců a s jejich tuzemskými nemovitostmi;
- f) koná platy proti ustanovení § 19 odst. 1 písm. a), vstupuje v závazky proti ustanovení § 19 odst. 1 písm. b), převádí na devizové cizozemce tuzemské nemovitosti, cenné papíry nebo nehmotná práva proti ustanovení § 19 odst. 1 písm. c);
- g) nesplní včas ohlašovací povinnost podle § 21,

bude potrestán, nejde-li o trestný čin nebo o přečin, za přestupek pokutou do 5000 Kčs v řízení prováděném národními výbory, popřípadě celníci podle obecných předpisů.

Všeobecná ustanovení

§ 28

Prováděcí předpisy k tomuto zákonu vydává federální ministerstvo financí v dohodě s federálním ministerstvem zahraničního obchodu a Státní bankou československou a ve spolupráci s ministerstvy financí republik. Ve věcech týkajících se zahraničního obchodu vydávají prováděcí předpisy k tomuto zákonu společně federální ministerstvo financí a federální ministerstvo zahraničního obchodu v dohodě se Státní bankou československou.

§ 29

- (1) V prováděcím předpise může být pravomoc daná tímto zákonem Státní bance československé přenesena na orgány státní správy.
- (2) Povinnosti, které mají devizoví tuzemci, orgány státní správy a organizace podle tohoto zákona vůči Státní bance československé, mají ve stejném rozsahu vůči orgánům státní správy, jestliže na ně bude pravomoc Státní banky československé podle odstavce 1 přenesena.

§ 30

Peněžitou částku, která má být na základě výkonu soudního rozhodnutí vydána devizovému cizozemci jakožto věřiteli, složí soud, popř. nařídí složit ve prospěch oprávněného u devizové banky. K převodu takové částky do zahraničí není třeba povolení, jde-li o plnění závazku vzniklého v souladu s ustanovením § 14 odst. 2 z mezinárodního obchodu, mezinárodní dopravy a mezinárodního zasilatelství; jinak lze částku převést do zahraničí jen s povolením Státní banky československé, leč by šlo o plnění závazků, při jehož vzniku bylo již o povolení úhrady rozhodnuto (§ 19 odst. 2).

§ 31

Orgány státní správy a organizace jsou povinny oznamovat Státní bance československé na její požádání veškeré údaje, jichž je třeba k plnění úkolů, které jí ukládá tento zákon, pokud tomu nebrání zvláštní předpisy.

§ 32

Na povolení podle tohoto zákona se nevztahují předpisy zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád); postup upraví prováděcí předpis.

§ 33

Přechodné ustanovení

Do dne účinnosti tohoto zákona vydaná a ještě nevyužitá devizová povolení platí nadále po dobu platnosti v nich stanovenou. Dosud vydaná všeobecná devizová povolení platí prozatím nadále jako vydaná Státní bankou československou; organizace, jimž byla všeobecná devizová povolení udělena, jsou však povinny do 6 měsíců od účinnosti tohoto zákona předložit všeobecná devizová povolení Státní bance československé k potvrzení, jinak tato povolení pozbudou platnosti.

Závěrečná ustanovení

§ 34

Zrušují se:

1. zákon č. 107/1953 Sb., o devizovém hospodářství, ve znění zákona č. 64/1958 Sb.,
2. vyhláška ministra financí č. 80/1958 Sb., o úplném znění zákona č. 107/1953 Sb., o devizovém hospodářství,
3. vyhláška ministerstva financí a ministerstva zahraničního obchodu č. 6/1963 Sb., k zákonu o devizovém hospodářství, a
4. vyhláška ministra zahraničního obchodu č. 111/1969 Sb., o obecném devizovém povolení pro organizace oprávněné k zahraničně obchodní činnosti.

§ 35

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1971.

Svoboda v. r.

Dr. Hanes v. r.

Dr. Štrougal v. r.

*) § 420 a ~~424~~ zákona č. 101/1963 Sb., o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku (zákoník mezinárodního obchodu).